

قدرت نظامی و نفوذ سیاسی در منطقه خاورمیانه است. این کشور ۱۲ درصد از ذخایر جهانی نفت را دارد. البته ایران دوازدهمین ارتش بزرگ جهان را هم دارد. ارتش ایران دارای ۳ هزار موشک راهبردی است که برخی از موشک‌های بالستیک قاره‌پیما دارای برد حداکثری ۲ هزار کیلومتر هستند. برخی دیگر از دارایی‌های نظامی آن نیز شامل بیش از ۴ هزار تانک، ۵۴۱ هواپیما، از جمله ۱۹۶ جنگنده و ۴۲ کشتی نیروی دریایی است.

ایران قدرت شانزدهم اقتصاد آسیا در سال ۲۰۵۰

این‌دیندنت در گزارشی مفصل ارزش تولید ناخالص داخلی کشورهای مختلف بر مبنای برابری قدرت خرید در سال ۲۰۵۰ را به نقل از صندوق بین‌المللی پول ارائه کرده است. طبق این گزارش، در نیمه قرن بیست‌ویکم ارزش تولید ناخالص داخلی ایران بر مبنای برابری قدرت خرید به ۲۳۵۴ هزار میلیارد دلار می‌رسد و ایران به عنوان شانزدهمین اقتصاد آسیا معرفی می‌شود. ارزش تولید ناخالص داخلی ایران در فاصله سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۵۰ میلادی ۵۳ درصد رشد خواهد کرد، این در حالی است که در شرایط کنونی، ایران با ارزش تولید ناخالص داخلی ۵۳۶ هزار میلیارد دلار، جایگاه هجدهم دنیا را از آن خود کرده است. طبق گزارش این‌دیندنت، در سال ۲۰۵۰ عربستان سعودی، کره جنوبی و ایتالیا جایگاه سیزدهم تا پانزدهم را در میان اقتصادهای دنیا خواهند داشت. اسپانیا، کانادا و مصر از نظر ارزش تولید ناخالص داخلی بر مبنای برابری قدرت خرید هفدهمین تا نوزدهمین اقتصاد دنیا شناخته خواهند شد.

یک متغیر نمی‌تواند نمود شفافیت از وضعیت داشته باشد

مرکز آمار ایران در آبان ۱۴۰۲ اعلام کرد که رشد اقتصادی ۶۰۱ درصد است. به گفته یکی از تحلیلگران اقتصادی به «شهروند»، نمی‌توان در مورد آمارها و صحت و سقم‌شان صحبت کرد، اما در کل این آمار و ارقام ارائه شده خیلی هم نامعقول نیست. «آلبرت بغزیان» می‌گوید که اگر میزان رشد تورم کمی مهار و موانع تولید نیز رفع شود، رشد ۶ درصدی اقتصادی خیلی هم دور از ذهن نیست. «بغزیان» به «شهروند» توضیح می‌دهد: «ارتقای جایگاه جهانی در حوزه اقتصاد کار سختی نیست، چون اغلب کشورها اطلاعات مربوط به شاخص‌ها را در اختیار مراکز بین‌المللی می‌گذارند.» بنابراین این کارشناس اقتصادی، گاهی اوقات کشورها شاخصی را انتخاب می‌کنند که وضعیت مطلوب‌تری در آن دارند.

این تحلیلگر اقتصادی با اشاره به اینکه در این حوزه باید حرفه‌ای عمل کرد و نه به دنبال سیاه‌نمایی رفت و نه همه چیز را مطلوب نشان داد، می‌گوید: «وقتی صحبت از رشد اقتصادی می‌شود، حرفی از خود اقتصاد نیست، شاید ما رشد اقتصادی ۶ درصدی داشته باشیم که در قیاس با رشد ۲ درصدی آمریکا یا رشد ۳ درصدی ژاپن رقم قابل‌تاملی باشد، اما وقتی به سرانه می‌رسیم، یعنی رشد تقسیم بر جمعیت می‌شود، جایگاه‌های مناسبی را به خود اختصاص نمی‌دهیم.» به گفته این کارشناس اقتصادی، با این تفاسیر نمی‌توان یک فاکتور یا متغیر را ملاک قرار داد، چون نمود شفافیت از وضعیت نخواهد داشت.

زیرساخت‌های تولید در کشور مهیاست

به گفته این تحلیلگر اقتصادی، وقتی صحبت از رشد اقتصادی به میان می‌آید، باید دید این رشد در کشاورزی رقم خورده یا در نفت و فرآورده‌های نفتی یا صنعت خودروسازی و... هر چند باید در کنار رشد اقتصادی، افزایش قیمت‌ها را هم در نظر گرفت تا مشخص شود سرانه خوراک، آموزش، بهداشت و... بهبود یافته یا خیر؟ «آلبرت بغزیان» اشاره می‌کند که با توجه به تولید ناخالص ملی و شعار سال باید گفت که کشور ما پتانسیل رشد را دارد، چون زیرساخت‌های آن مهیاست، بنابراین می‌توان به رشد تولید داخلی مدنظر دست یافت.

این کارشناس اقتصادی با تاکید بر اینکه بر این‌ها سال‌های اخیر شعار سال با معیار تولید را داشته‌ایم؛ تولید و بهره‌وری، تولید و دانش بنیان‌ها و... و امسال هم که صحبت از مشارکت مردمی است، ادامه می‌دهد: «در سال‌های گذشته دانش بنیان‌ها، بهره‌وری و... استارت‌شان خورد و روی ریل قرار دارند، تنها باید توسط نهادهای تغذیه شوند، اما در زمینه مشارکت مردمی کاری صورت نگرفته، بنابراین امسال باید پایه‌های این مسئله تقویت شود.» بنابراین کارشناس اقتصادی، در تولید، زیرساخت‌های لازم را داریم و تنها باید منابع مالی تزریق شود، در بحث مشارکت مردمی هم بر این موضوع تاکید شده است، چون اغلب شهروندان منابع مالی‌شان را در بازارهای سوداگری و بازارهای موازی سرمایه‌گذاری می‌کنند که متأسفانه تأثیری در تولید ندارد.»

تجارت خارجی ایران در سالی که گذشت؛ ۱۵۳ میلیارد و ۱۷۰ میلیون دلار

به گفته معاون وزیر اقتصاد به خبرگزاری ایلنا، صادرات نفت ایران در ۱۲ ماه ۱۴۰۲ به ۳۵ میلیارد و ۸۷۰ میلیون دلار رسیده بود. «محمد رضوانی‌فر» می‌گوید که رقم کل صادرات سال ۱۴۰۲ با احتساب نفت، برق، خدمات فنی مهندسی و تجارت چمدانی ۸۶ میلیارد و ۸۹۰ میلیون دلار بوده است.

به گفته او، در ۱۲ ماه سال ۱۴۰۲ بدون احتساب صادرات نفت خام، خدمات فنی مهندسی و برق با حدود ۱۶۸ میلیارد دلار کسری تجارت خارجی و با احتساب صادرات نفت خام، خدمات فنی مهندسی و برق ۲۰۶ میلیارد دلار با مازاد تجارت خارجی روبه‌رو بودیم؛ «تجارت خارجی ایران یعنی مجموع واردات و صادرات در سال ۱۴۰۲ به ۲۶۱ درصد افزایش به رقم ۱۵۳ میلیارد و ۱۷۰ میلیون دلار رسیده بود.» معاون وزیر اقتصاد می‌گوید که چین با ۱۳ میلیارد و ۹۱۵ میلیون دلار، عراق با ۹ میلیارد و ۲۱۵ میلیون دلار، امارات متحده عربی با ۶ میلیارد و ۶۱۱ میلیون دلار، ترکیه با ۴ میلیارد و ۱۶۰ میلیون دلار و هند با ۲ میلیارد و ۱۷۳ میلیون دلار، پنج کشور اول مقصد کالای صادراتی ایران بودند؛ «این پنج کشور در مجموع ۷۴،۵۳ درصد از وزن و ۷،۱۳ درصد از کل ارزش صادرات کشور را به خود اختصاص دادند.»

رتبه‌های جهانی ایران در تولیدات

ایران بزرگ‌ترین تولیدکننده پسته، زعفران، خاویار، زرشک، فیروزه، میوه‌های شفتی (مثل زردآلو) و فرش دستباف در جهان است. هر چند بزرگ‌ترین ذخیره روی در جهان هم به ایران تعلق دارد. ایران همچنین هشتمین تولیدکننده میوه، دومین تولیدکننده خیار، هشتمین نیروی بزرگ نظامی براساس تعداد نفرات، دوازدهمین براساس رتبه جهانی، نهمین دارنده تانک نظامی، چهارمین تولیدکننده سیما، نهمین تولیدکننده آهن، هشتمین تولیدکننده لیمو، دهمین تولیدکننده انگور، دومین تولیدکننده زردآلو، هشتمین تولیدکننده مرغ، سومین تولیدکننده گاز طبیعی، ششمین تولیدکننده نفت، سومین صادرکننده نفت، ششمین تولیدکننده پیاز، دومین تولیدکننده گردو، سومین تولیدکننده هندوانه، هفتمین تولیدکننده گوجه‌فرنگی، هفتمین تولیدکننده مرکبات، چهارمین تولیدکننده بادام، هفتمین تولیدکننده پنجم، سیزدهمین تولیدکننده آهک، دومین تولیدکننده پرلیت و پنجمین تولیدکننده باریت در جهان است.

«شهروند» در گفت‌وگو با کارشناسان اقتصادی از جایگاه اقتصاد ایران در جهان گزارش می‌دهد

پتانسیل ارتقا داریم

«آلبرت بغزیان» تحلیلگر اقتصادی به «شهروند» گفت با توجه به تولید ناخالص ملی و شعار سال کشور ما پتانسیل رشد را دارد، چون زیرساخت‌های آن مهیاست، بنابراین می‌توان به رشد تولید داخلی مدنظر دست یافت

[ایلا مهداد] طبق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول در سال ۲۰۲۴، ارزش تولید ناخالص داخلی براساس شاخص قدرت خرید در ایران به ۱۸۰۰ میلیارد دلار می‌رسد. براساس این پیش‌بینی تورم ایران در سال جاری به ۳۲ درصد کاهش می‌یابد، اما اقتصاد شاهد افزایش ۷ درصدی صادرات خواهد بود و در عرصه واردات هم کاهش ۸ درصدی اتفاق خواهد افتاد. براساس برآورد صندوق بین‌المللی پول، ارزش تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۲۴ براساس قیمت‌های جاری ۲۰ میلیارد دلار نسبت به سال ۲۰۲۳ افزایش خواهد یافت، به عبارتی از ۳۶۱ میلیارد دلار به ۳۸۱ میلیارد دلار خواهد رسید. همچنین براساس پیش‌بینی‌های این نهاد بین‌المللی، تراز حساب‌های جاری به ۱۶۱ میلیارد دلار خواهد رسید؛ این رقم در سال ۲۰۲۳ رقمی حدود ۱۲۰ میلیارد دلار بود. صندوق بین‌المللی پول رشد ۲،۹۷۱ درصدی -۳ درصدی- را برای سال جاری اقتصاد ایران پیش‌بینی کرده است.

ایران در جایگاه ۹۰ آمریکا در رده ۱۲۵!

براساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، اقتصاد ایران در میان ۱۹۱ کشور نسبت به سال گذشته -۲۳- تا ۱۰- پله بهبود یافته است. در این گزارش آمده که اقتصاد ایران در سال جاری با پیشی گرفتن از ۱۰ کشور به جایگاه ۹۰ رسیده و به عبارتی رشد اقتصادی‌اش از ۱۰ کشور جهان بالاتر است. براساس این گزارش، انگلیس در میان ۱۹۱ کشور با رشد اقتصادی ۴۸ درصدی در جایگاه ۱۷۱ قرار دارد، فرانسه با رشد اقتصادی ۹۵ درصدی در جایگاه ۱۵۸ قرار دارد. رشد اقتصادی آلمان که در سال ۲۰۲۳ برابر با ۱،۸ بوده، در سال جاری میلادی به منفی ۵۳ درصد افت کرده است و جایگاه ۱۸۱ را در میان ۱۹۱ کشور دارد. آمریکا به عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد جهان با رشد اقتصادی ۲ درصدی جایگاه ۱۲۵ را به خود اختصاص داده است. بحرین، اردن، یونان، قطر، اسپانیا، روسیه، ژاپن، سوئیس، عربستان و عراق هم در رده‌های پایین‌تر از ایران قرار گرفتند. در این رده‌بندی ماکائو با رشد ۷۴،۷ درصدی در جایگاه نخست، گویان با رشد ۳۸،۴ درصدی در جایگاه دوم و لیبی با رشد ۱۲،۵۴ درصدی در جایگاه سوم قرار دارند.

در یک دهه اخیر در جایگاه‌های هفدهم تا بیستم دنیا بوده‌ایم

درخصوص جایگاه اقتصادی در جهان متغیرهای متعددی قابل تحلیل هستند. به گفته «وحید شقاقی‌شهری»، عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی تهران به «شهروند»، در بحث جایگاه اقتصادی در جهان بستگی دارد از چه جایگاه و منظری و مبتنی بر کدام متغیرها این جایگاه را بررسی کنیم. بنابراین نظر «وحید شقاقی‌شهری»، یکی از این شاخص‌ها، تولید ناخالص داخلی به قدرت برابری خرید است.

«شقاقی‌شهری» با اشاره به اینکه در ۱۰ سال اخیر با توجه به شاخص تولید ناخالص داخلی به قدرت برابری خرید رتبه ایران در جایگاه‌های هفدهم تا بیستم جهان بوده است، می‌گوید: «گاه‌ها این رتبه به سمت هفدهم جهان میل پیدا کرده و زمانی به جایگاه بیستم.» به گفته این عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی تهران، اگر شاخص‌های دیگری -جایگاه ایران از منظر علم و فناوری یا از حیث توسعه انسانی یا شاخص‌های ترکیبی- را مدنظر قرار دهیم، بی‌شک این جایگاه متفاوت خواهد بود.

در توسعه انسانی جزو کشورهایی هستیم که وضعیتش رو به بهبود است

به گفته «شقاقی‌شهری»، ایران در توسعه انسانی جزو کشورهایی است که وضعیتش رو به بهبود است؛ «در سال‌های اخیر، این شاخص روند رو به بهبود را نشان می‌دهد، دلیل آن هم بهبود مستمر وضعیت آموزش و بهداشت در ایران بوده که در دهه‌های اخیر رقم خورده است.» این عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی تهران می‌گوید که ایران در برخی از شاخص‌های تعیین جایگاه اقتصادش در دنیا با کشورهای همسایه رقابت تنگاتنگی دارد. به عنوان نمونه در شاخص تولید ناخالص داخلی به قدرت برابری خرید، این رقابت با کشورهای همسایه سخت است. بنابراین نظر «شقاقی‌شهری»، تحریم‌ها تأثیر منفی بر اقتصاد ایران در مجموع داشته است تا جایی که در سال‌های ابتدایی دهه ۹۰ در وضعیت شاخص

تولید ناخالص داخلی به قدرت برابری خرید با عربستان و ترکیه تا حدودی برابر بودیم، اما در دهه‌های اخیر به دلیل تحریم‌ها و مشکلات ناشی از آن، با این دو کشور در این شاخص فاصله پیدا کرده‌ایم.

تولید ناخالص داخلی ترکیه دو برابر ایران شده است

به گفته «شقاقی‌شهری»، تولید ناخالص داخلی به قدرت برابری خرید و به قیمت ثابت در ترکیه ۲۸۰۰ میلیارد دلار است. این در حالی است که تولید ناخالص داخلی عربستان هم به ۱۸۰۰ میلیارد دلار رسیده است. البته تولید ناخالص داخلی به قدرت برابری خرید و به قیمت ثابت ۱۳۶۹ میلیارد دلار است، بنابراین تولید ناخالص داخلی ترکیه دو برابر ایران شده است؛ «امروز فاصله اقتصاد ایران با اقتصاد کشوری مانند عربستان به کمتر از ۱۰۰ میلیارد دلار رسیده است.» این استاد دانشگاه ادامه می‌دهد: «هدف‌های اقتصادی که کشورهای ترکیه و عربستان برای سال ۲۰۳۰ میلادی در نظر گرفته‌اند، در برنامه‌ریزی ما اهمیت بالایی دارد.»

این عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی تهران بیان می‌کند که ترکیه قصد دارد جزو پنج کشور برتر دنیا باشد. عربستان هم اعلام کرده که تلاش می‌کند تا اقتصاد کشورش را به ۱۰ کشور اول دنیا برساند.»

پیش‌بینی‌ام این است که رشد اقتصادی سال ۱۴۰۲ بین ۶ تا ۶،۵ درصد اعلام شود

به گفته یکی از اعضای هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی تهران، ایران ظرفیت‌های بالایی دارد، بنابراین اگر تلاش‌ها مضاعف شود، امکان سرعت گرفتن شرایط اقتصادی وجود دارد. بنابراین نظر «وحید شقاقی‌شهری»، در زمینه جمعیت جوان و تحصیلکرده، ما جزو کشورهایی هستیم که شرایط مطلوبی دارد، اگرچه برای پیشتاز در اقتصاد، دانش بنیان‌ها را هم داریم که می‌توانند تأثیرگذار باشند؛ «از حیث منابع طبیعی، ژئوپلیتیک و... شرایط برای جهش اقتصادی مساعد است.» این کارشناس اقتصادی می‌گوید که تحریم‌ها، برخی ناکارآمدی‌های اقتصادی و... عواملی هستند که بر اقتصاد تأثیر منفی گذاشته‌اند.

بنابراین نظر «شقاقی‌شهری»، اگر برنامه‌های اقتصادی در برنامه هفتم توسعه اتفاق بیفتد، می‌توانیم امیدوار باشیم به رتبه‌های ۱۷، ۱۸ و ۱۹ که سال‌های قبل داشتیم، برگردیم. این کارشناس اقتصادی ادامه می‌دهد: «پیش‌بینی من این است که رشد اقتصادی سال ۱۴۰۲ بین ۶ تا ۶،۵ درصد اعلام شود. هر چند عمده رشد اقتصادی این سال به واسطه فروش نفت است، اما اگر این رشد را حفظ کنیم، با توسعه و سرمایه‌گذاری می‌توانیم به جهش تولید و بهبود شرایط اقتصادی امیدوار باشیم.»

ایران در اقتصاد جایگاه سیزدهم آسیا را به خود اختصاص داده است

آسیا بیش از ۶۰ درصد از جمعیت جهان را در خود جای داده، این در حالی است که بزرگ‌ترین قاره جهان، سریع‌ترین رشد اقتصادی را هم دارد. طبق گزارش مک کینزی، آسیا می‌تواند بیش از ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی جهانی را تا اواسط قرن بیست‌ویکم داشته باشد. به نقل از یاهو، ایران جایگاه سیزدهم اقتصاد آسیا را به خود اختصاص داده است، در تولید ناخالص داخلی رتبه ۱۹ آسیا و در شاخص جهانی قدرت آتش هم رتبه ۹ را دارد. ایران از سال ۲۰۲۳ یکی از قدرتمندترین کشورهای آسیایی به‌ویژه از نظر